

řešiti věc smírem, aby nezůstalo hořkosti a možno bylo pomýšlet na utvoření společného politického klubu - což agráři docela formálně slibují. 35 : 35 bylo opravdu největší nespravedlností. My nedostaneme víc než 74 pro Čechy - a to páni jsou s Němci - a to bych byl pro to, aby se rozdělily okresy 34 : 40 (agrární). Tak byl by pokoj a velkostatkáři by přestali štvát - a konečně náš venkov přes okamžité zavlečení agrárnictvím je nám přece všem tak blízkým, že nám ta oběť nemůže být tak těžkou. Ale přímo zoufám nad možností naše pány přemluvit!

Druhá obtíž je s Moravou. Tam dnes máme menšinu a příště máme mít 28 : 18. Tedy do jista velký pokrok. Je to málo a já bych všecko udělal, abychom dostali víc. Moravští páni usnesli se na ultimatu 30 : 18 - jinak nás vyzývají, abychom rozbili volební reformu, anebo hrozí vystoupiti z klubu. Největším radikálem je Koudela, Hruban - kteří jsou proti reformě pod vlivem velkostatkářů, pak Žáček, jako jim nejbližší - a ušlechtilou úlohu hraje jako vždy Stránský. V poradě Moravanů dal usnésti, jak to navrhoval: 30 anebo obstrukce nebo vystoupení z klubu. Mně řekl, že by to šlo 29 : 18 (také vládě) - a počítá, že prosadím 29 - a pak že se za mého předsednictví rozbije klub, Moravané že vystoupí a já že jsem navždy hotov! Šlechtník! Náhodou se to odkrylo. Pacák slyšel i jeho hovor mezi Moravany - kde byl - i jeho hovor se mnou, kdy mně mluvil o 29!, poněvač náhodou k tomu přišel. Co tomu říkáte?

Opravdu vděčná úloha vésti naši politiku s takovými pány! Já byl bych spokojen, kdybychom docílili Čechy 74 : 52, Morava 30 : 18. Měli bychom mezi 505 poslanci 107 - tedy 21,2 % - asi tolik, co nám připadá podle počtu obyvatelstva (21,7 %). To nebylo by zlé! Němci žádají v Čechách ještě 7 bez kompenzace pro nás - a dělají z toho otázku bytí či nebytí (ale to také důvěrně pro ocenění situace!). Ovšem to jsou nesmysly, které nelze brát vážně - ale štyrský slovínský mandát na německé straně situaci velmi zhoršil. Viděli, co to je být v menšině - a to jejich panstvíchtivosti je tím nepřijemnější, poněvač volební reforma odsuzuje je k tomu trvale! Tak řekl jsem všecko, co vím - ale ovšem všecko důvěrně pro Vás.

Kdy pojedu na Rus, nevím - první den, jak zde skončíme. Nemožu se prostě toho dočkat, poněvač jsem do nemožnosti uštván. ... jsem posledních 8 neděl vykonal práce - to zdá se mně přímo nemožným, když na to vzpomínám - a někdy, kdy cítím tak úžasně těžkou únavu, zdá se mně, že svou "mašinu" trochu přepínám, a bojím se zlých následků.

A odpočinek bude krátký - sotva do polovice září.

Srdečně Vás pozdravuje

Váš upřímný

Kramář

(Literární archiv Památníku národního písemnictví, Pozůstalost Prokopa Grégra, dopis Karla Kramáře Prokopu Grégrovi)

81.

1906, 19. listopad

Rovnost o výsledcích voleb v užších volbách do zemského sněmu

Nový čestný den soc. demokracie!

V užších volbách zvoleni tři sociální demokraté! Čtvrtá kurie vyšle celkem na sněm: 5 českých sociálních demokratů, jednoho německého sociálního demokrata, 7 klerikálů, 5 německých nacionálů a 2 lidovce.

Při včerejších užších volbách ve IV. kurii byli zvoleni ještě soudruzi:

František Svoboda, (Dačice), 9. 774 hlasy.

Jan Filipínský, (Nové Město), 14. 325 hlasy.

Karel Vaněk, (Boskovice), 12. 218 hlasy.

V menšině zůstali soudruzi: Merta (obdržel 8. 604), Šeha (7.539), Dědek (8.512), Toužil (10.344), Nádvorník (8.669).

Zvoleni byli: klerikálové páter Šrámek (Vyškov), Jílek (Třebíč), Smýkal (Přerov), Horák (Kyjov) a lidovci Reichstädter (Prostějov) a Smrček (Olomouc).

Bilance hlasů při včerejších užších volbách:

Odevzdáno bylo:

Pro kandidáty soc.-demokratické.....	79.985
" lidovecké.....	29.587
" klerikální.....	71.683

Naši soudruzi se včerejšího dne, jak hořejší cifra ukazuje, drželi velice statečně. S napjetím všech sil se bili na celé Moravě s klerikalismem i s lidoveckými, klerikály podporovanými kandidáty.

Úspěch včerejšího dne jest pro naši stranu velice čestný a radostný. Že není lepší a že nemůžeme jásati na celé čáře, nejsou vinni naši stateční soudruzi, ti hrdinové z továren, dílen a vesnic, ani ti v pravdě pokrokoví a svobodomyšlní lidé všech stran, kteří nás podporovali, nýbrž vedení lidové strany, jež se zachovalo zbaběle, a vedení národně-dělnické, jež nám - a tím všem i celé pokrokové myšlence - vpadlo v zář! Stoupenci těchto stran se většinou drželi dobře, ale generálové opustili a zradili svá vojska!

Poučný a významný to den pro další politický vývoj naší země!

Děkujeme všem přátelům a stoupencům pravého pokroku, kteří bez ohledu na osobní obtíže - zejména to platí učitelstvu, bez ohledu na předsudky a přímé rozkazy proti nám, to platí těm vědomým lidem mezi národními dělníky - šli a konali svou povinnost: Postavili se s námi v jeden řík za myšlenku svobody a volného vývoje českého lidu na Moravě. Budiž jim srdečný dík a voláme k nim: Súčtujte s těmi, kdož vás v hodině dvanácté a svaté zásady pokroku zradili!

Soudruzi dělníci!

Tiskneme Vám v pohnutí v myslích Vaše mozolné pravice! Děkovatí netřeba! Vy díky nežádáte. Vy konali jste svou povinnost a planouc tím svatým zárem nadšení, hnali jste útokem proti reakci. Plnili jste tím historické poslání moderního proletariátu, který v celém světě jest nositelem zdravých a nadějných ideí Budoucnosti a jedinou hrází mocnou proti tmě reakce.

Vy musíte ale pracovatí dále. Nové úkoly a nové boje Vás na Moravě čekají. Tužší a horší! Klerikalismu, přisahejme si, že budeme nepřitelem všude, vždy a při každé příležitosti. Budujte organizace, rozšiřujte tisk, vzdělávejte široké masy dělnictva a dokážeme v brzku, že klerikální vítězství umožněno bylo pouze nevědomostí našeho lidu, který poučen a vzdělán přidá se v budoucnosti s těmi 80.000 minulých nedělí zároveň pod prapor náš! Morava není, nebude a nesmí být klerikální!

Ať žije a vzkvétá revoluční sociální demokracie!

(Rovnost, XXII, č. 264, 19. listopadu, s. 1)

82.

Úspěchy sociální demokracie ve volbách r. 1907

1907, 30. květen

Velkolepé vítězství sociální demokracie

Den 14. května navždy bude zaznamenán ve světových dějinách sociální demokracie. Toho dne vyšlo z volebního zápasu v Rakousku na první ráz 59 poslanců sociální demokracie, v dalších volbách zvoleno ještě 25 poslanců, takže v rakouském parlamentě, čítajícím 516 poslanců, bude zasedati 84 poslanců sociálně demokratických - dvakrát tolik jako v sousedním Německu. A to ještě nejsou volby u konce - v Haliči a Dalmácii končí volební zápas teprve počátkem června.

Sociální demokracie dosáhla netušeného vítězství.

Vzpomeňme jen, že v Čechách a na Moravě odevzdáno bylo pro sociální demokracii českoslovanckou 375.331 hlasů, pro německou 206.602 hlasy, tedy přes půl milionu. Sociální demokracie ve Slezsku obdržela 55.243 hlasy.

Česká sociální demokracie má na vítězství lví podíl. Ona to byla, která první zasáhla neohroženě do boje za občanskou rovnoprávnost a ucítila na sobě ostří policajtských šavlí a četnických bodáků... Nyní vysílá do parlamentu 24 svých zástupců - vítězství, kterého nabyla vlastními příčinami a vlastní silou a které ohromilo a srazilo všechny nepřátelské strany. Užší volby 23. května dokázaly, jak vlastenecké strany, které také si říkají demokratické, spojily se s úhlavními nepříteli, s cizími náhon-

čími Říma, s klerikálními tmáři - jen aby při nich již žádný sociální demokrat neprošel.

Tak zachraňovali nepřítelé naši "čest národa", odevzdávající hlasy raději pro plané radikály a nejhorší zpátečníky, nežli pro kandidáta z řady organizovaného proletariátu.

Nastává nám nový ústavní život v Rakousku. Sociální demokracii očekává nyní také veliká zodpovědnost. Ona však tuto zodpovědnost přejímá!

Přejímá ji stejně za osudy národa, jako za osudy všech jeho vrstev utlačených. A jako dříve, byvše vyděděna a zavrhována pracovala neúměrně pro lepší budoucnost lidu, učiní i nyní vše, co v silách jejích bude, aby se té veliké důvěry, již byla zahrnuta, stala hodna ve všech směrech své práce.

Zdar vítězství sociální demokracie! Zdar další její činnosti.

(Sborník mládeže VII, č. 11, 30. května 1907, s. 1. Cit. dle: Prameny k revolučnímu hnutí a ohlasu první ruské revoluce v českých zemích v letech 1905-1907 II. Praha 1962, s. 553)

83.

Stav strojírenského průmyslu v obvodu pražské obchodní a živnostenské komory

1908

Nemůže býti pochyby, že vítězný pochod, jež strojírenský průmysl obvodu komorního po dvou špatných letech v r. 1894 opět nastoupil, který dnes ještě trvá a který přivedl tento průmysl do řady největších a nejvýznamnějších v Rakousku, jest v řadě neposlední následkem pražské jubilejní výstavy v r. 1891. Průmysl strojírenský naučil se teprve zde sám sebe si vážit, teprve zde seznal svoji sílu, svoji důležitost a svoji soutěživost, teprve od této doby počíná také trvale soutěžit na trhu světovém a rozšiřovati svoji působnost, systematicky a úspěšně utkávatí se s cizí soutěží a zařizovati se pro stálý vývoz.

Vysoký technický vývoj svůj děkuje v první řadě znamenitým na obou pražských vysokých technických školách vzdělaným inženýrům a nejlepším způsobem zrcadlí se v něm znamenité výsledky spojení teorie s praxí: neboť strojírenský průmysl přijímá své inženýry z vysokých škol technických, aby jim je velice často zase vracel jakožto profesory vysokých škol, ale pak jakožto profesory, kteří pro teorii nezapomínají na praxi, zůstávají ve stálém styku s průmyslem, jej bohatě oplodňují a z druhé strany vychovávají inženýry, kteří také prakticky jsou způsobilými.